

Ob dogodkih na Koroškem

Povsod, kjer se kaže izbruh fanatizma in se politična, ideološka, nacionalistična, verska ali protiverska strastnost uveljavlja z nasiljem in krivicami, so vzrok temu še bolj kot navadna človeška zloba duhovna zaostalost, miselna zatohlost, nesposobnost takih ljudi ali skupin, da bi se prilagodile stvarnosti, in predvsem grozljiva iracionalnost. To velja tudi za sedanje dogajanje na Koroškem in seveda predvsem za tisto plast, ki izživlja svoje politične strasti in svoje nizkotne instinkte nad dvojezičnimi krajevnimi napisi, s čimer hoče žaliti in poniževati koroške Slovence. Vendar pa kaže določen iracionalizem tudi slovenska stran, s čimer seveda nočemo reči, da je ona kriva neredov.

Sodrga, ki te dni razgraja po Koroškem in razbija ter odnaša dvojezične table, je psihopatološki primer, ki ga pa kot množični pojav ne obravnavajo psihiatri, ampak politiki, saj tudi umor, če je množičen, ne velja več za umor, kot vemo, ampak za politično dejanje. Se bolj velja to za genocid. To je idejno zatohlo okolje, ki se zbira po vaških in predmestnih gostilnah; sestavljajo ga vaški brezdelneži, postopači in pretepači ter bivši nacisti, ljudje brez kulture in brez narodnostne in etične fiziognomije, potomci koroških Slovencev, ki nočejo biti več Slovenci, a ne morejo biti Nemci in bi si radi priborili svoje »nemštvo«, ga dokazali drugim, predvsem pa samim sebi z nasiljem nad Slovenci in s sovraštvom do vsega, kar je slovensko. Toda v resnici jih muči strahoten kompleks manjvednosti tako nasproti »pravim« Nemcem kot nasproti »pravim« Slovincem, ker ne morejo biti ne eno ne drugo. Doma niso niti v nemško-avstrijski niti v slovenski kulturi in niso dejansko zakoreninjani v nobeni narodnosti. Če so kot renegati rana na slovenskem narodnem telesu, so ostudni tvor, tujek, v nemško-avstrijskem narodnem telesu. Iz take vmesne, ne nemške in ne slovenska plasti so se skotili razni Globotschniki, Novaki, Lerchi in drugi nacistični rablji. Ni bil slučaj, da je bil ravno koroški nacizem eden najbolj divjih in fanatičnih, še preden se je Hitler polastil Avstrije. Rekrutiral se je iz istega zatohlega, duhovno in narodnostno brezobličnega okolja, iz katerega prihaja danes sodrga, ki se znaša nad dvojezičnimi napisi. In ta sodrga bi bila prva, ki bi se priključila kakšnemu novemu nacizmu, da bi lahko izživljala svoje nizkotne strasti in instinkte nad drugimi, ne samo nad koroškimi Slovenci, ampak tudi nad nemško-avstrijskimi demokrati, ki mislijo drugače.

In v tem se motita obe veliki avstrijski stranki. Če danes socialistična vlada na Dunaju in socialistična deželna vlada v Celovcu ne nastopata odločno proti tej sodrgi, je te-

Položaj na Koroškem zadobil mednarodne dimenzije

Celovec, 12. oktobra 1972

Današnji položaj na južnem Koroškem še najbolje ponazoruje dogodek, ki se je pripetil dne 10. t.m. v Kršni vasi v Podjuni. Ta dan so namreč nemške nacionalistične organizacije na Koroškem zaključile »akcijo« proti dvojezičnim krajevnim napisom, ki jih je bila pred kratkim postavila zakonita oblast. Res je, da so se ti napisi takorekoč sramežljivo pojavili, ker so bili postavljeni v bolj oddaljenih in zakotnih vaseh. Kljub temu pa so nemškimi nacionalistom in šovinistom služili kot pretveza, da so prišli na dan s svojim pravim obrazom.

Toda vrnimo se k dogodku v Kršni vasi, ker je značilen za razumevanje sedanjega položaja na Koroškem. Ta dan je skupina pobesnelih šovinistov v vaški gostilni brez kakršnega koli povoda začela najprej zmerjati vaščana Franca Tomaža z »banditom« in ga pošiljati čez Karavanke v Jugoslavijo, nato pa od besednih žalitev prešla k dejanjem. Zgrabila ga je za vrat in ga prisilila, da je zapustil gostilno. Vse to se je zgodilo v prisotnosti orožnika, ki je bil sicer v civilu, a bi moral kljub temu nastopiti proti nasilnemu, česar ni naredil.

Za ta dogodek smo zvedeli, ko smo si v četrtek, 12. t.m., bežno ogledali Podjuno, potem ko smo se udeležili tiskovne konference, ki sta jo v Celovcu priredili obe osrednji slovenski organizaciji, in sicer Narodni svet koroških Slovencev ter Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. Danes na Koroškem sploh ni več najmanjšega znaka o kakem dvojezičnem napisu, teroristične »ekspedicije« nemških starih in novih nacistov pa so pri naših rojakih vzbudile preplah. Naši ljudje se bojijo zase in za svoje imetje.

mu vzrok to, da si v svojem medsebojnem boju za oblast in s tem za vsakega volivca nočeta odtujiti potencialnih glasov, ki jih predstavlja ta drhal, za katero stoji plast nekaj desettisoč ljudi. Ta plast lahko pomejni, pri volitvah jeziček na tehtnici. Toda s tako oportunistično politiko obe stranki blatita čast avstriske demokracije in razodevata njeno grozotno slabost. Taka demokracija bi ne prenesla novega spopada s kakim totalitarizmom hitlerjanskega ali drugega kova, ker ni dovolj poštena, ni dovolj pogumna, pa tudi ne dovolj bistra.

Neracionalnost na slovenski strani pa se kaže v tem, da smo premalo analizirali zgodovino slovenstva na Koroškem in današnji položaj. Postavljamo se neprestano v vlogo žrtve, v vlogo zatiranega, preveč se vdajamo in omejujemo na proteste. Slovenci smo ustanovili Koroško deželo, tam je bilo središče karantanske slovenske države in še v 16. in 17. stoletju so se koroški deželni stanovi

(dalje na 2. strani)

Kako temu nemogočemu stanju odpomoči? V Celovcu se je 11. t.m. zbralo kakih 200 predstavnikov raznih slovenskih organizacij in sprejelo resolucijo, ki je bila prebrana na tiskovni konferenci in ki se glasi:

»Odborniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter v njih vključenih organizacij, zbrani na skupnem posvetu 11. oktobra 1972 v Celovcu, kot predstavniki slovenske narodnostne skupnosti z ogorčenjem obsojamo od nemških nacionalističnih organizacij organizirane pogrome proti minimalni izvedbi določila državne pogodbe o dvojezičnih topografskih označbah in napisih ter proti pravicam slovenskega prebivavstva kot manjšine na sploh, kakršne smo doživeli zadnje dni na Koroškem.

Ob eskalaciji nemškega nacionalizma, ob številnih nedvoumih grožnjah proti slovenski narodnostni skupnosti in njenim članom, ob hujskanju proti najvišjim predstavnikom zvezne in deželne vlade, ter ob uporabi proti oblastvenim ukrepom in proti zakonu v prisotnosti policije, ne da bi le-ta ukrepala, se koroški Slovenci upravičeno čutimo ogrožene glede varnosti življenja in imetja. Nasilje in vzdušje sta sila podobni situaciji v letih 1934 do 1938, ki je poteni privedla do nacističnega prevrata, do likvidacije avstrijske države in do poskusa fizične iztrebitve koroških Slovencev.

Koroški Slovenci smo dogodke zadnjih dni na Koroškem točno spremljali in z veliko zaskrbljenostjo ugotovili, da je državna oblast s pasivnim zadržanjem te izgrede več ali manj tolerirala in da so to nezakonito početje podpirali tudi neodvisni tisk in listi opozicionalnih strank v deželi.

Kot avstrijski državljani slovenske narodnosti zato apeliramo na vse demokratične sile avstrijskega ljudstva, da z nami vred zahtevajo od vlade, da končno z vso odločnostjo ukrepa s prepovedjo proti iniciatorjem in krivcem teh pogromov, to je proti nacionalističnim organizacijam kot so Kärntner Heimatdienst, Abwehrkämpferbund in podobne, ki vse merijo na to, da odvzamejo slovenskemu prebivavstvu njegov značaj in pravice kot manjšine.

Kakor že vedno v zgodovini, se je tudi topot izkazalo, da na Koroškem vprašanja slovenske narodnostne skupnosti ne rešuje vlada, marveč so ga vzele v zakup poznane nacionalistične organizacije z namenom, da preprečijo sleherno rešitev in ovekovečijo nemir na južni meji naše republike. Tako jim je že 17 let uspelo preprečiti izvedbo določil, ki jih vsebuje v korist slovenske narodnostne skupnosti avstrijska državna pogodba; sedaj pa z zahtevom po referendumu hočejo celo onemogočiti izpolnitev v državni pogodbi prevzete obveznosti v zaščito obstoja in nadaljnega razvoja slovenske narodnostne skupnosti.

Ob taki situaciji smo koroški Slovenci prisiljeni, da se za dosego svojih pravic poslužimo, kakor

Drago Legiša

(nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 15. oktobra, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 9.45 Komorna glasba Muzia Clementija, 10.15 Poslušali boste, 11.15 »Papagajček Koko«, Otroška radijska igra, napisal Jožko Lukeš, 12.00 Nabožna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa, 13.30 Kdo, kdaj, zakaj..., 13.30 15.45 Glasba po željah, 14.30 Nedeljski vestnik, 15.45 »Razbiti tercet«, Fantazija, napisal Italo Svevo, prevedel Vinko Beličič, Režija: Jože Peterlin, 16.25 Semenj plošč, 17.00 Šport in glasba, 18.00 Popoldanski koncert, 18.45 Glasbeni cogtail, 19.30 Kratka zgodovina italijanske popevke, 1. oddaja, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.20 Zabavna glasba,

♦ PONEDELJEK, 16. oktobra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba, Pripravljala Danilo Lovrečić, 18.15 Umetnost, književnost in prireditve, 18.30 Klavirski koncerti, 19.00 Poje Orietta Berti, 19.10 Odrvetnik za vsakogar, 19.20 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.30 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Violončelist Zdenka Prusa, pianistka Silvana Pretner, Slovenski ansambli in zbori, 22.10 Zabavna glasba,

♦ TOREK, 17. oktobra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 12.50 Trobentač Herb Alpert in pianist Franco Cassano, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba, 18.15 Umetnost, 18.30 Komorni koncert, 19.00 Glasbena beležnica, 19.10 Slovenski epi: Oton Župančič: »Jerala«, prip. Martin Jevnikar, 19.20 Za najmlajše, pravljice, pesmi in glasba, 20.00 Šport, 20.30 Luigi Dallapiccola: »Odisej«, opera, V odmoru (21.50) Pogled za kulise (Dušan Pertot), 22.15 Zabavna glasba,

♦ SREDA, 18. oktobra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba, 18.15 Umetnost, 18.30 Mezzosoprannistka Elena De Martin, pianist Daniele Zanetovih, 18.45 Glasbeni vrtljak, 19.10 Higiena in zdravje, 19.20 Zbori in folklor, 22.00 Šport, 20.30 Simfonični koncert, V odmoru (20.50) Za vašo knjižnico polico, 22.10 Zabavna glasba,

♦ ČETRTEK, 19. oktobra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violončelist Zdenko Prusa, pianistka Silvana Pretner, Slovenski ansambli in zbori, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce: srečanja, razgovori in glasba, 18.15 Umetnost, 18.30 Umetniki in občinstvo (Dušan Pertot), 19.10 Terezio Grandi: »Mazzinijevo življenje«, 19.25 Za najmlajše: Pisani Balončki, Pripravljala Krasulja Simoniti, 20.00 Šport, 20.30 »Vsak trenutek ima svoje čudo«, Radijska drama, napisal Istvan Csurka, prevedla Neva Godnič, Režija: Jože Peterlin, 21.10 Romantične melodije, 21.40 Skladbe davnih dob, 22.05 Zabavna glasba,

♦ PETEK, 20. oktobra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 13.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce: srečanja, razgovori in glasba, 18.00 Umetnost, 18.30 Sodobni italijanski skladatelji, 18.55 Giancarlo Marigozzi Group, 19.10 Ugo Pierrri: »Processija«, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.30 Gospodarstvo in delo, 20.45 Vokalno instrumentalni koncert, 21.25 V plesnem koraku, 22.05 Zabavna glasba,

♦ SOBOTA, 21. oktobra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, oddaja za avtomobiliste, 17.00 Za mlade poslušavce: srečanja, razgovori in glasba, 18.15 Umetnost, 18.30 Koncertisti naše dežele, Enrico De Angelis Valentini: Vezila za klavir, Izvaja Avtor, 18.50 Orkester proti orkestru, 19.10 Družinski obzornik, 19.20 Revija zborovskega petja, 20.00 Šport, 20.30 Teden v Italiji, 20.45 »Danes grofje Celjski in nikdar več«, Napisala Anne Wambrechtsamer, Dramatizacija in režija: Balbina Baranovič Battelino, Tretji del, Izvedba: Radijski oder, 21.30 Vabilo na ples, 22.30 Zabavna glasba,

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Kaj se kuha v Kissingerjevem loncu?

Nixonov posebni odposlanec Henry Kissinger, ki je pripravil Nixonova obiska v Sojetski zvezi in v Kitajski, se je spet tri dni tajno pogovarjal v Parizu z dvema severnovietnamskima zastopnikoma. Obe strani sta

Slovenska skupnost sporoča, da je po raznih krajih tržaške okolice in predmestja v teku zbiranje podpisov za predložitev kandidatne liste za bližnje tržaške občinske volitve. Člane in somišljenike, zlasti iz mesta, naproša, da podpišejo kandidatno listo pri notarju Clarichu, ul. XXX Ottobre 19, vsak dan od 16. do 20. tm., in sicer od 17. do 19. ure.

se glede teh pogajanj zavili v popoln molk in tako preostane tisku in političnim komentatorjem le ugibanje. Na splošno mislijo, da se je Nixon odločil za tak način pogajanj, ker mirovni pogovori o Vietnamu na pariški konferenci nikamor ne pridejo naprej, verjetno ravno zato, ker so javni in zato obe strani na njih govorita samo v podkrepitev svoje propagande in politične ideologije. Pri tajnih pogajanjih to odpade, ker niso namenjena javnosti, in tako so pogovori bolj stvarni ter se držijo bistvenega. Prevladuje mnenje, da se nekaj kuha in da je zelo verjetno, da je nekak načelni sporazum o premirju in morda o politični rešitvi vietnamskega spora že dosežen, treba pa bo obdelati še podrobnosti.

Nekateri menijo, da sporazum ne bo dokončno sklenjen pred ameriškim predsedniškimi volitvami, ker si Severnovietnamci

nočejo zapreti možnosti, da bi izsilili ob rebitni McGovernovi izvolitvi iz tega še kaj več. Toda drugi opozarjajo, da je za Severnovietnamce prav zdaj najugodnejša priložnost, ker je Nixon pred volitvami gotovo pripravljen precej bolj popuščati, da bi se lahko predstavil volivcem kot mož, ki je dosegel mir v Vietnamu, kot pa po volitvah, ko mu to ne bi več koristilo. Zato je pričakovati, da se bodo tajna pogajanja med Kissingerjem in severnovietnamskima zastopnikoma v kratkem nadaljevala, če še ni bil dosežen sporazum.

—o—

Položaj na Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

svoječas avstrijska manjšina v Južnem Tirolu, možnosti apela na mednarodno javnost in na pristojne mednarodne ustanove. Zbrani odborniki zato pozivajo in pooblaščajo izvršna odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, da čimprej najdeta pravno obliko za uresničitev takega apela na mednarodni forum in da tozadevno zaprosita za podporo in pomoč državo matičnega naroda SFR Jugoslavijo.

Na tiskovni konferenci, ki so se je udeležili številni časnikarji, je bilo med drugim ugotovljeno, da je zakonita oblast kapitulirala pred nasiljem zasebnih organizacij. Prepričani pa smo, da so nemški nacionalisti do slej dosegli le začasno zmago, kajti naše ljudstvo bo prav gotovo znalo najti v sebi toliko moči, da bo odbilo napad in si zagotovilo omikani obstoj ter razvoj.

Ob dogodkih na Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

nasproti drugim deželam in cesarju na Dunaju sklicevani na to, da so slovenskega izvora in da le zato uživa dežela razne predpravitve nasproti drugim avstrijskim deželam, kot npr. ustoličevanje, ki je bilo simbol posebne avtonomije. S tem slovenskim pokolenjem so se ponašali. Šele v preteklem in tem stoletju je načrtno ponemčevanje spačilo pravi obraz Koroške, ki pa ostaja po krvi bistveno slovenska. Spričo tega je razumljiv manjvrednostni kompleks renegatov in tudi mnogih koroških Nemcev samih nasproti koroški slovenski zgodovini, ki jo skušajo naknadno, z lažmi in nepoštenimi metodami zgodovino-pisja in etnografije naknadno, vzvratno ponemčiti kljub jasnim dokumentom zgodovine. Slovenci bi morali biti mnogo bolj ponosni na svojo zgodovino na Koroškem, morali bi jo bolj poudarjati, prepojiti s ponosom nanjo svojo mlado generacijo, vzgajati v njej svobodnega, ponosnega, poštenega koseškega duha, ki je hotel in znal braniti svoje pravice tudi navzgor in ne le svoje, tudi pravice zatiranih, vdov in sirot. In morali bi preiti v protiofenzivo, predvsem duhovno, da bi prerodili koroško slovenstvo v znamenju kvalitete. Nasproti duhovni zatočnosti naj bi postavili odprt boj idej in mnenj. Ne smeli bi se vživeti v »manjšinsko«, getovsko vlogo. Ne smeli bi pozabiti, da so bili oni gospodarji Koroške in da so še vedno v svoji hiši, gosteči, čeprav naduti so oni drugi.

In še ene iracionalne predstave se mora-

mo otresti, namreč predstave, da se je večina koroških Slovencev l. 1920 s plebiscitom odločila za avstrijsko nemštvo, proti slovenstvu. Prvič plebiscit ni bil izveden na načelu, da je tisti del dežele etnično slovenski, ampak na načelu, da gre za mešano ozemlje, kar je bila laž, in drugič so se morali koroški Slovenci takrat odločiti samo med dvema d r ž a v a m a, od katerih ni bila nobena slovenska. Jugoslavija jim je bila ne le tuja, ampak je šele nastala in je niso poznali. Propaganda jim jo je slikala v črnih barvah in poznejši razvoj v stari Jugoslaviji, z reakcionarno monarhistično diktaturo, v kateri je bila celo prepovedana beseda Slovenija in so trgali Cankarja iz šolskih beril, je pokazal, da si res niso imeli kaj obetati od nje. Avstrije so bili vsaj navajeni, ker so stoletja živeli v njej in ker je nastala iz nekdanje Karantanije in razen tega je bila takrat na vladi dozdevno napredna socialistična stranka, socializem pa je bil na Koroškem vedno precej močan. Danes pa vemo, da bi bil plebiscit verjetno izpadel drugače, če bi bili morali koroški Slovenci res izbirati le med slovenstvom in nemštvom. Neracionalno pa je vztrajati v napakah. Na Koroškem je bil dan alarm — za nas, za Slovence. To je alarm, ki bi nas moral vzdramiti k racionalni narodni politiki, zlasti na Koroškem, in k dejanjem. Nič še ni dokončno izgubljeno, tudi avstrijska državna pogodba ni dokončna, če je Avstrija noče izpolniti. Zakaj bi jo torej priznavali Slovenci?

Mladinska rubrika

VI. tabor zamejske mladine

Tabori zamejske mladine se vršijo vsako drugo leto izmenoma na Koroškem, Goriškem in Tržaškem. Njihov namen je, da se mladi srečujemo in spoznamo med seboj. To naj bi nam budilo narodno zavest in nas soočalo s problemi, ki zadevajo življenje naših bratov onstran meje matične domovine.

Letos je bila vrsta na Trstu. Priprava in potek srečanja je vodil Slovenski kulturni klub. Program je bil naslednji:

Sobota, 7. oktobra v Marijinem domu pri Sv. Ivanu:

Prvi je bil na vrsti referat o stanju slovenskega življenja na Tržaškem. Poročilo (sestavila Martin Breclj, predsednik SKK in Ivo Jevnikar, odbornik), je bilo vsekakor temeljito.

Vsak poslušalec je lahko dobil predstavo o kulturnem, verskem, političnem in gospodarskem razvoju tržaških Slovencev. V glavnih obrisih je bila podana tudi preteklost tja do današnjega dne. Položal delavstva, kako je zastopano na raznih delovnih mestih, posebno v uradih (odstotek št. uslužbenecv precej višji) malo možnosti za razvoj kmetijstva (500 slov. družin živi od zemlje, 3000 družin pa se parcialno ukvarja s kmetovanjem). Industrija zaposluje, a vendar gre na škodo slovenskega kmeta. Tovarne rasejpo na njegovih poljih. (Veliki motorji itd.)

Nadalje je referat omenil vse oddelke slovenskih šol in v širokem razmahu zajel kulturno udejstvovanje. Od katoliških ustanov (cerkv. pevski zbori, skavti, Marijina družba itd.) do časopisja vseh političnih smeri. Ustavil se je ob umetnikih, ki izhajajo iz slovenskih krogov (likovna umetnost, glasba, književnost, gledališče, radio). Na vrsto so prišli vsi mladinski krožki (SKK, Mladinski krožek, 15 športnih klubov), Planinsko društvo in še kaj.

Seveda tudi pravice naše manjšine, ki so zaenkrat še obljube (naš jezik ni upoštevan v uradih, škoda fašizma ni povrnjena, etnične značilnosti vasi brez zaščite).

Goričani so se predstavili z referatom Metke Klanjšček, predsednice SKAD. Morda bi lahko rekli, da je bil manj izčrpen kot tržaški in bi v njem našli tudi kako pomanjkljivost. Kljub temu nam je v glavnem predočil sliko goriških Slovencev. V njem je bilo kot zanimivost opaziti precej osebnih gledanj mlade avtorice. Ustavila se je n.p. ob politiki, kulturi in šoli. Seznanila nas je v problemom zanemarjanja delavskega razreda. Poleg tega je mnenja, da je premalo višje izobraženih ljudi, ki bi lahko veliko pripomogli k nadaljnjemu razvoju. Omenila je razgibano kulturno življenje in številna društva po vaseh.

Zaključila je z besedami deželnega poslanca dr. Draga Štoke, ki gleda z veliko vero v bodočnost slovenstva.

Naše brate iz Avstrije je zastopal mladi Korošec Janko Kumar. Z veseljem smo poslušali tekoč jezik iz ust študenta, ki živi v precej ostrejših odnosih z večinskimi narodom kot mi.

Od kneza Boruta in Bavarcev, ki so zatirali Karantance, do plebiscita, ki je dodelil Koroško Avstriji, je podal zanimivo podobo koroških Slovencev, Mimo II. svetovne vojne (izseljevanje slovenskih družin v taborišča) do današnjega dne, ko so kar pogosti primeri skrajnežev, ki uničujejo table z dvojezičnimi napisi — s težavo priborjeno pravico Korošcev. Še tako je število teh tabel omejeno. Slovenski jezik je diskriminiran. Med preprostimi kmeti, ki ne znajo gospodariti, ni strokovnih moči, ki bi skrbele za najosnovnejši temelj obstoja: gospodarstvo (kmetov je 31 odst.). Kljub mnogim težavam, ki jih še tarejo, imajo živahno zastopane

mladinske organizacije (Klub študentov v Celovcu, Slovenski atletski klub in drugo), dva kvalitetna pevska zbora, kulturne organizacije in številne odrske predstave.

Za konec je dr. Stanke Janežič podal sliko porabskih Slovencev, za katere je veliko premalo zanimanja. Žive med Muro in Rabo. Govore prekmurško narečje, imajo dvojezične napise, v šolah pa verouk in nekaj obveznih ur v materinščini. Krajevna imena so pristna (Slovenska ves, Gornji Senik, Štefanovci). Sploh so vasi v glavnem slovenske. Prosvetno življenje je razgibano, k temu veliko pripomorejo tamkajšnji duhovniki.

Prav tako so precej osamljeni Slovenci v Radgoni in zamejci bi se morali potruditi, da bi bili čim bolj povezani.

Žal se beneški Slovenci niso mogli udeležiti tabora.

Sledila je diskusija, v kateri se je oglasil tudi predstavnik Zveze mladine iz Slovenije in poudaril, da je njihov namen navezovati stike in kolikor mogoče stati ob strani zamejcem.

O odnosih koroških Slovencev z matično domovino je spregovoril predsednik Dijaške zveze v Celovcu, Borut Sommerreger.

Sledilo je nekaj vprašanj in mnenj. Morda je bilo premalo odziva med poslušavci.

Po skupni večerji je bilo družabno srečanje z nekaterimi slovenskimi javnimi delavci. Za veselo razpoloženje je poskrbel ansambel Veseli študentje s Koroškega. Mladina se je tudi zavrtela. V glavnem

pa smo se spoznavali med seboj in od tega odnesli veliko novih vtisov.

Večer je minil kar prehitro. V nedeljo zjutraj smo se srečali v župnijski cerkvi na Opčinah pri skupni maši. Nato so bile na sporedu odbojarske tekme v Prosvetnem domu. Popoldne je bila pestra prireditev. Goričani so sodelovali z vsebinsko globoko enodejanko Primer tovariša X. Korošci so predstavili nekaj svojih pesnikov, Tržačani so peli in igrali (ansambel Taims, sekstet trž. skavtinj pod vodstvom Janka Bana, skupina mladih je občuteno ter izdelano podala Pogačnikovo Hvalnico domači zemlji, ki jo je režiral Jože Peterlin.

RESOLUCIJA VI. TABORA ZAMEJSKE MLADINE V TRSTU

Udeleženci VI. tabora zamejske mladine, ki je bil v soboto in nedeljo v Trstu, so soglasno odobrili sledečo resolucijo:

Odločno protestiramo proti nasilnim šovinističnim izgredom glede uničevanja dvojezičnih napisov na Koroškem, ki smo jim bili priča v teh dneh. Ti izgredi žalijo ne samo slovensko skupnost na Koroškem, temveč tudi tržaške, goriške, beneške in sploh vse Slovence, kakor tudi vsakega demokratično čutečega človeka. Nedopustno je, da avstrijska vlada, ki bi morala izvajati določila državne pogodbe (čl. 7), dopušča tovrstne izpade, ki spominjajo na obdobje nacistične diktature. Sploh je obstoj neonacističnih organizacij nezdržljiv s humanističnimi načeli in samo avstrijsko državno pogodbo (čl. 7, odstavek 5). Obenem slovenska zamejska mladina, zbrana na tem taboru, zagotavlja koroškim rojakom svojo solidarnost.

Več mladih v vodstvu Slovenske skupnosti

Ko sem pripravljal oba prejšnja članka o Slovenski skupnosti, sem se zavedal, da jima bo moralo nujno slediti tudi nekaj misli po občnem zboru, kakorkoli bi že ta potekal. Z veseljem lahko danes zapišem, da kljub negotovim predvidevanjem nedeljski občni zbor le pomeni nekaj novega. V svetu Slovenske skupnosti je zdaj nekaj novih mladih moči, ki bodo s svojo mladostno življenjskostjo in s svojo enkratno originalnostjo gotovo pomenili zanimiv korak naprej v razvoju te slovenske politične organizacije. Občni zbor, ki naj bi le ugodil neki vsakoletni formalnosti in ki naj bi s svojo prehodnostjo le potrdil dotedanje stanje, je v resnici prinesel nekaj nepričakovano novega. S tem pa gotovo še ni rešena vsa številna in zapletena organizacijska in idejna problematika, ki je v zvezi z razčlenjenim vsakodnevnim delom političnih strank in tedaj torej tudi Slovenske skupnosti. Doliv mladih moči bo kvečjemu lahko pripomogel k hitrejšemu in morda boljšemu ukrepanju v to smer. Vsekakor je prejšnji svet Slovenske skupnosti prav sklenil, da bo v začetku prihodnjega let, morda že meseca januarja, na vrsti nov, delovni občni zbor te politične organizacije.

Ker nas do takrat loči le malo časa, bo doprinos skupine mladih članov Slovenske skupnosti gotovo koristen in upoštevan. Zato, da steče delo, pa je treba takoj oživiti mladinsko komisijo, ki naj posveti glavnino svojega dela najbolj perečim vprašanjem na mladinskem področju. Z nekaterimi najnujnejšimi posegi in predlogi naj omenjena komisija skuša vsaj v glavnih obrisih nadomestiti vrzeli, ki so se pokazale v zadnjem času. In če govorim o

prizadevanjih nove komisije, mislim predvsem na osebno prizadevanje njenih posameznih članov, na stopnjo določene samostojnosti in na točno določen program dela.

Če so v preteklosti vse politične stranke in tudi druge organizacije preveč zapostavljale mladinsko problematiko in je prav zaradi tega nastala pred leti na tem področju huda kriza, je treba priznati, da so vsaj nekatere stranke posvetile mladinskemu vprašanju veliko pozornost in tudi našle primerne rešitve. Mladinske sekcije posameznih večjih italijanskih strank so nam danes pomenljiv dokaz zavzetega in odgovornega političnega dela mladih, ki se zavedajo svoje politične odgovornosti pred javnostjo, ki pa so prav tako pripravljene tvegati nove oprijeme kot odgovor na zahteve sedanjega časa. In težko bi bilo zagovarjati trditev, da skupine mladih s svojimi novimi, drugačnimi in morda tveganimi političnimi izbirami postavljajo v nevarnost svoje politične organizacije. Nasprotno! Obe največji italijanski stranki se morata zahvaliti ravno delu svojih mladinskih sekcij, če se je pri zadnjih političnih volitvah večina glasov novih mladih volivcev odločila prav za Krščansko demokracijo in Komunistično partijo.

S tem, da je prišla v svet Slovenske skupnosti skupnina mladih članov, še ni rečeno, da je mladinski problem rešen. Postavljeni so šele pogoji za resno delo v tej smeri. Kako se bo to delo v prihodnje razvilo in kakšni bodo njegovi sadovi, pa je odvisno od prizadevanja in volje mladih in od občutljivosti matične organizacije.

Igor Tuta

Občni zbor Slovenske skupnosti

V nedeljo, 8. t.m., je bil v Finžgarjevem domu na Opčinah redni letni občni zbor Slovenske skupnosti. Predsednik sveta Slovenske skupnosti dr. Zorko Harej je v svojem uvodnem poročilu navedel vrsto problemov, s katerimi se je ta slovenska politična organizacija ukvarjala v zadnji poslovni dobi, ter tudi naglasil načela, ki vodijo Slovensko skupnost pri njenem delu. Osrednje poročilo pa je imel politični tajnik dr. Drago Štoka. Govornik je podrobno orisal današnji položaj zamejskih Slovencev v Italiji ter prizadevanja Slovenske skupnosti za reševanje odprtih vprašanj. Kar zadeva načina dela, je Drago Štoka potrdil dosedanje izbire, zlasti pripravljenost Slovenske skupnosti za enotne nastope vseh zamejskih Slovencev, kadar gre za zadeve, ki zanimajo vse Slovence v Italiji. Omenil je tudi stike, ki jih je Slovenska skupnost navezala z družbeno-političnimi organizacijami v Sloveniji, zlasti s Socialistično zvezo delovnega ljudstva. Te stike, je med drugim dejal, je treba ohraniti in poglobiti, saj smo vsi pripadniki enega in istega naroda, čeprav nas loči državna meja in se tudi idejno razlikujemo. Štoka je zatem obširno obravnaval gospodarske in socialne probleme v Furlaniji - Julijski krajini ter problem mladine, ki bi po njegovem morala postati bolj aktivna tudi v političnem življenju. V tej zvezi je poudaril, da si želi Slovenska skupnost neposredno prisotnost mladih tudi v svojih vodstvenih organih. Na koncu je Drago Štoka sporočil, da bo Slovenska skupnost na bližnjih občinskih volitvah v Trstu nastopila z listo, na kateri bodo tudi kandidati Slovenske levice in Slovenske demokratične zveze.

Tržaški občinski odbornik Rafko Dolhar je zatem poročal o delovanju tržaške občinske uprave ter poudaril prizadevanja Slovenske skupnosti za reševanje slovenskih problemov, kolikor spadajo v pristojnost občine. O položaju v ostalih krajevnih ustanovah so spregovorili voditelji svetovalskih skupin Slovenske skupnosti.

Občni zbor je tudi potrdil kandidatno listo za bližnje občinske volitve v Trstu. Na prvih šestih mestih so naslednji kandidati: Rafko Dolhar, dosedanji občinski odbornik, zdravnik; Boris Pahor, profesor in pisatelj (Slov. levica); Peter Udovič, trgovec (SDZ); Franc Mljač, uradnik (Slov. skupnost); Edmund Žetko, šolski ravnatelj (Slov. levica); Zoran Sosič, kmet (SDZ). Ostali kandidati so navedeni po abecednem redu.

Po razpravi so bile volitve novih članov

sveta Slovenske skupnosti in predsedstva občnega zbora.

V predsedstvu so: Milan Sosič, Janko Jež in Marjan Bajc.

V svet pa so bili izvoljeni: Zorko Harej, Franc Mljač, Drago Legiša, Marij Maver, Teofil Simčič, Sergij Kocjančič, Saša Martelanc, Dušan Černe, Livij Valenčič, Vladimir Vremec, Aldo Stefančič, Saša Rudolf, Maks Šah, Antek Terčon, Igor Tuta, Silvester Metlika, Polde Tomadin, Ivo Jevnikar, Martin Breclj, Alenka Rebula, Gianni Kokorovec in Mario Zahar.

Člani sveta Slovenske skupnosti so še Drago Štoka - kot deželni poslanec, Milan Sosič - pokrajinski odbornik, Rafko Dolhar - kot občinski odbornik, Glavko Petaros - kot voditelj svetovalske skupine v Dolini, Vladimir Rebula - kot voditelj skupine v Zgoniku in Karlo Guštin - kot voditelj skupine na Repentabru.

Občni zbor je soglasno sprejel tudi dve posebni resoluciji. Prva se glasi:

Člani Slovenske skupnosti zbrani na rednem občnem zboru v Trstu dne 8. oktobra 1972 soglasno ugotavljajo,

da je reševanje narodnostnih vprašanj Slovencev v deželi Furlaniji - Julijski krajini ter Slovencev na Koroškem nezadovoljivo.

Poudarja tudi da so v zvezi z reševanjem slovenske problematike predvsem važni dvojezični napisi na vseh krajih, kjer živi slovenska narodnostna skupnost. Dalje protestirajo ker niso doslej še postavljeni dvojezični napisi nikjer v Kanalski dolini in Benečiji in so samo delno in nezadostno postavljeni na Goriškem, Tržaškem in zadnji čas na Koroškem, in ogorčeno ugotavlja, da so delno postavljeni slovenski napisi na Koroškem in na Tržaškem bili zadnje čase predmet šovinističnih in fašističnih izpadov. Zato pozivajo odgovorne oblasti, da takoj napravijo vse, kar je v njihovi dolžnosti da zaustavijo šovinistične izgrede ter postavijo v vseh krajih v zamejstvu, kjer žive Slovenci, dvojezične napise, tako kot predvidevajo ustave, mednarodne pogodbe ter obstoječi zakoni in naravno pravo. Končno sklepajo, da se resolucija o teh problemih, izglasovana na občnem zboru, pošlje Združenim narodom v New York, mednarodnemu sodišču v Haagu, vladam v Rimu in na Dunaju, deželnim vladam v Celovcu in Trstu, ter v vednost SFRJ v Beograd, SRS v Ljubljano ter avstrijskemu konzulatu v Trstu.

O dogodkih na Koroškem pa je občni zbor Slovenske skupnosti takole spregovoril:

»Občni zbor Slovenske skupnosti z dne 8. oktobra 1972 je z ogorčenjem in veliko zaskrbljenostjo vzel na znanje najnovejše dogodke na Koroškem, kjer so nazadnjaške in šovinistične sile sprožile široko razpredeno akcijo proti dvojezičnim krajevnim napisom, ki so jih v zadnjem času postavile avstrijske oblasti, s čimer so vsaj delno skušale uveljaviti določila avstrijske državne pogodbe v korist slovenske manjšine na Koroškem.

Globoko prepričan, da tolmači voljo in čustvovanja ne samo svojih članov, temveč vseh Slovencev, kjerkoli bivajo, občni zbor Slovenske skupnosti smatra omenjeno akcijo nemških nacionalistov in neonacistov za pravi atentat na najosnovnejše pravice svojih rojakov na Koroškem, atentat, ki ima izrazit teroristični značaj.

Zaradi tega občni zbor to sramotno akcijo najodločneje obsoja in zahteva, naj ji pristojne oblasti takoj naredijo konec ter izvršitelje in njihove navdihovavce najstrožje kaznujejo.

Slovenska skupnost meni, da slovenski narod ne more več mirno prenašati, da se tako grobo žalijo in teptajo njegove temeljne pravice, njegova čast in njegovo dostojanstvo, ter izraža globoko prepričanje, da bo tudi danes, kot je dokazal zlasti v bližnji preteklosti, znal sam primerno braniti in ohraniti svoj obstoj.

Svojim rojakom na Koroškem občni zbor Slovenske skupnosti izraža polno solidarnost.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

LUIGI PIRANDELLO

LE PREMISLI, GIACOMINO!

v soboto 14. oktobra ob 20.30 uri (izven abonmaja), v nedeljo, 15. oktobra ob 18. uri (abonma okoliški - Red F), v petek, 20. oktobra ob 20.30 (izven abonmaja).

TABORNI DAN TRŽAŠKIH SKAVTOV

Slovenski tržaški skavti vabijo ob 20. obletnici svojega prvega tabora na TABORNI DAN, ki bo v nedeljo, 15. oktobra 1972 na Katinari (nogometno igrišče).

Spored: od 8. ure dalje ogled tabornih zgradb in skavtske razstave pod šotorom; ob 11. uri: sv. maša na prostem; ob 16. uri: taborni ogenj z nagovorom, s pesmimi in prizorčki; ob 18. uri: v župnijski dvorani predstava starih in novih skavtskih filmov. Skavtske razstave si bo mogoče ogledati še v ponedeljek dopoldne.

—o—

Vabimo Vas, da se osebno udeležite

SKAVTSKEGA VEČERA

ki bo v soboto, 14. oktobra, v Marijinem domu v UI. Risorta 3 ob 20.30.

S P O R E D: Pozdrav in nagovor starešine STS prof. Theuerschuha; načelnik V. Ozbič bo podal zgodovinski pregled organizacije; skavtski filmi in skioptične slike. Sledila bo zakuska.

—o—

V soboto, 14. oktobra, bo v prenovljenih prostorih Slovenskega kulturnega kluba prvi »sobotni večer« v novem šolskem letu. Na sporedu bodo

VTISI IZ MÜNCHENA 1972

ki jih bo opisal visokošolec JOŽI PETERLIN ob komentiranju barvnih diapozitivov z letošnjih olimpiad.

Lepo uspeli »ex tempore« v Trnovci

Lepa nedelja, jesen na Krasu ter zanimivi in slikoviti koticiki v vasi Trnovci so botrovali uspehu tretjega slikarskega tekmovanja ex tempore na temo »Odkrivajmo kraške vasi«, ki ga je organizirala Kasta. Po žigisanju platen so se slikarji lotili dela, ki je bilo zaradi toplega jesenskega dne kar prijetno. Vaščani so ljubeznivo odprli svoje borjače in olajšali slikarjem iskanje tem za njihova platna, vaški otroci pa so se drenjali okrog umetnikov in sledili njihovem delu.

Potem ko so slikarji oddali svoje slike, se je zbrala žirija (Milko Bambič, Riccardo Bastianutto, Lucio Minei iz Neaplja, Bruno Ponte ter Luciano Troianis) ter več kot eno uro razpravljala, kako podeliti nagrade. Medtem pa se je vas napolnila

z umetniki in njihovimi družinami ter s prijatelji krožka. Žirija je takole razdelila nagrade: Pokal za prvo mesto je dobil Boris Zuljan; na 2., 3. in četrto mesto so se uvrstili Franko Volk, Zora Koren ter Claudio Villatore; diploma (5., 6. in 7. mesto) so prejeli Robert Kozman, Deziderij Švara ter Adriano Fabiani. Žirija je omenila še naslednje slikarje: Emilia Primossija, Marjana Kravosa, Alda Scaramello ter Enza Marija. Žirija je dodelila nagrade naslednjim: pokal za 1. mesto je dobil Corrado Alzetti, plaketi za drugo in tretjo nagrado Mirko Hrvatič in Mauro Travan, diplome pa Anamarija Slobez, Franko Piščanc in Majda Fischer. Bila sta nagrajena tudi dva otroka: Dario Švara in Fabio Villatore.

SLOVO OD msgr. GREGORCA

Srednjo generacijo, pa tudi mladino, ki ga je imela za vzgojitelja, je potrla v petek, 6. t.m., žalostna, čeprav pričakovana novica, da je zatislil utrujene oči stolni kanonik msgr. Srečko Gregorec.

Po osmih letih neprestanega ležanja in vdanega trpljenja za vse potrebne, kot se je je celo v boleznih vedno vedri Srečko posmehnil, je v petek zjutraj končal svoje delovno in trpljenje polno življenje kot vzgojitelj, mladinski pisatelj, predvsem pa kot pravi dušni voditelj in blag pomočnik vseh telesno in dušno potrebnih.

Rojen je bil 6. aprila 1894. v trgu Menegu pri Kamniku v kmečko-obrtniški družini. V ljubljanski stolnici je bil posvečen za mašnika 8. junija 1917. Dušnopastirska pot ga je vodila v Senožeče, nato v Trnovo in kot župnika v Košano, od tam je prišel leta 1927 kot župnik v Šturje pri Ajdovščini, kjer je ostal do leta 1945, ko je bil imenovan za stolnega kanonika v Gorici.

Že kot župnik v Šturjah je prenovil versko in prosvetno življenje v gornji Vipavski dolini. V najtežjih časih mu je bil posebno verouk šolskih otrok pri srcu in ohranitev njih materinega jezika. Otroci in mladina so hodili za njim kot za očetom. Zato je tudi svoje pisateljsko pero uporabljal za posrečene mladinske povesti in prirsčne otroške pesmi v Pastirčku, ki ga je več let urejeval, v raznih koledarjih in verzificiranih zgodbah. V Gorici je kot profesor verouka izdajal veroučne učbenike za slovenske višje srednje šole. Neprestano je delal ob vrhano obložnem pisalniku in omarah, polnih papirjev. Saj je bil tudi vesten upravitelj stolničnega premoženja.

Ob šoli, neprestanem spovedovanju, gospodarskih poslih je pa še vedno našel časa za reveže, ki so bili njegovi iskreni vsakdanji opoldanski gostje. Kot temeljit poznavalec človeških osebnih globin je znal vsakomur svetovati in pomagati v bridkosti življenja. Dolga bi bila povest, kako se je osebno izpostavljal in ponudil za talca fašistom in nacistom, da je rešil Šturje požiga in smrti.

Sredi dela se je zgrudil na pragu spovednice v stolnici na tla. Potem je trpel, osem dolgih let, a še v postelji je skoro negiben, še vedno pisal in spovedoval.

Njegov pogreb v soboto popoldne je bil veličasten in obenem prisrčen. Poslovilne besede v stolnici je govoril v italijanščini in slovenščini nadškof Cocolin, ki je posebno poudaril Gregorčeve poslednje besede ob zadnjem obisku: ljubite se med seboj!

Ob odprtem grobu so se štirje govorniki

Števerjan

NOVI ŽUPNIK

V nedeljo popoldne je priredila števerjanska fara prvi sprejem novemu župniku Antonu Prinčiču.

Iz Podgore, kjer je bila rožnovenska požnost, je novega dušnega pastirja spremljal v Števerjan goriški nadškof z mnogimi sobraty. Cerkev je bila natlačeno polna. Pevci so komaj imeli prostora na koru. Vsi so hoteli videti novega župnika, Brica rojaka, o katerem gre glas, da je izredno dobrasrčen ter za vero in ljudstvo vnet gospod.

Vsi smo molili, da bi pod njim dobro živela in uspevala naša farna skupnost.

ki posloveli od duhovnika, ki je vedno stapal pred oltar za ljudstvo in od oltarja med ljudstvo. Ganljive so bile besede možaka iz Šturij, ki je Gregorca pozdravil v imenu šturške fare ob njegovem prihodu v Šturje. In še sedaj po 45 letih se tudi v imenu iste fare od njega poslavljaja.

Bog Vam za vse plačaj! so izzvenele zadnje besede, ko se je zemlja začela usipati v grob. Res, dragi in spoštovani gospod Srečko, Bog Ti za vse plačaj! r. b.

—o—

Vrh sv. Mihaela

ŽUPNIKOVO SLOVO

V nedeljo, 1. oktobra, se je poslovil od nas g. Marjan Komjanc, župnik fare Gabrje - Vrh. Župnijo je upravljal od 8. decembra 1970. Po komaj enem letu ga je goriška kurija prestavila v Sovodnje. Ni se izpolnila želja faranov, ki so jo po radiu izrekli ob blagoslovitvi zvonika na Vrh, da bi iz njega zvonovi še dolgo peli in bi tedaj še novi župnik Komjanc dolgo ostal med nami.

Zdaj pa se je v nedeljo po maši na poslovilni slovesnosti v Gabrjah predsednik farnega odbora Miha Tomsič joslivil od župnika: »Vaš trud in prizadevanja — je med drugim dejal — sta bila izredno uspešna. Saj ste v kratkem času veliko napravili v dušnem pastirstvu in tudi v gospodarskem oziru v korist župljanov. Za vse se vam iskreno zahvaljujemo.« V imenu šolskih otrok se je poslovila od župnika mala Silvana in mu še izročila šopek cvetja v spomin.

Na novem mestu želimo vsi dosedanji farani g. Komjancu dosti uspehov. Pri nas ga bo nasledil g. Jože Jurak.

Mihec in Jakec o »hajmatdinstih« na Koroškem

— Si vidu, Mihec, ke se je spet skazalo, de je biu fašist tudi tisti zračni pirat v Ronkah.

— Ja, jn spet se policija dela naumna jn šele štedira, al so fašistične organizacije kej zraven ali ne. Pole ke že vsi znajo de je biu tisti pirat velik prjatu od anga funkcionarja od mišinov, ke mu je tudi posodu revolver jn ke se zna, de je biu vpisan v organizacije mišinov, še zmiri policija ne zna, kam jet jeskat tistga prjatla. Samo so dali ven po radji jn po vseh časnikih, de ga ješčejo.

— Tu je glih taku, ku de be rekli: »Var' se, ke te ješčejo. Ne stoj nam hodet pred oči!«

— Taku ja. Je že stara reč, de oblast daje fašistam potuho. Taku je blo tudi tista leta prej ku je pršu Mušolini na oblast. Jest ne znam, kam bo tu prpelalo...

— Vidi, jn tudi u Austriji so glih tašni. Se si slišou od tistih hejmatdinstov? Vse table od slovenskeh vasi po Koroškem so uničli samo zatu, ke so ble dvojezične. Jn policija je bla zraven jn je gledala. Nanka anga niso primli. Jn neč niso računali, kolko šilingov škode so nardili. Kadar je pej tisti štedent Sturm samo napisau zraven nemškega tudi slovensko jeme od vasi, so preci rekli, de je državi naredu škodo za tolko jn tolko šilingov jn mu nardili proces, ke magari pole

Pisma uredništvu:

OB NEKEM POGREBU

Od odličnega dušnega pastirja s sosedne strani smo prejeli pismo z vsebino, ki ima naslov: »Ob robu pogreba msgr. S. Gregorca v Gorici«. Objavljamo osrednje misli.

Žalosten sem odhajal od pogreba dragega msgr. S. Gregorca ne samo zato, ker smo z njim izgubili odličnega duhovnika in voditelja, temveč tudi zaradi načina, kako je potekal pogreb.

Vprašujemo se, čemu je bila maša zadušnica pol v italijanščini, pol v latinščini.

Večina prisotnih vernikov je bila slovenske narodnosti, dosti tudi z onstran meje. Jalov je izgovor, da so z nadškofom somaševali tudi člani kapitlja italijanske narodnosti. Prav bi bilo, da bi somaševali samo slovenščine večji duhovniki ob prisotnosti slovenske množice in za slovenskega kanonika.

Pomanjkljivo je tudi bilo, ker se številni udeleženci z onstran meje niso znašli, saj italijanskega obreda ne poznajo, pa tudi latinskemu so se v dolgih letih odvadili.

Alli bi ne bilo tudi prav, da bi se sklepni obred slovesa opravil v slovenščini?

Vse pride prav, tudi že odpravljeni obredi, samo da se potisne slovenščina v stran. Nekaj podobnega sem opazil tudi pri pogrebu msgr. Ukmarja v Trstu. Manjkal je tudi kak ceremonier, ki bi pravilno vodil vse obrede. Vse to je napisano za pravo liturgično in ekumensko obnovo.

—o—

Od 7. do 15. t.m. je prirejena v Mariboru Slovenska lovska razstava. Opozarjamo tudi na lepo revijo »Lovec«, glasilo slovenskih lovcev, ki jo je dobiti v Tržaški knjigarni. Poleg lovskih zgodb in poročil prinaša tudi marsikaj drugega zanimivega iz sveta narave, o problemu ekologije, Svetinovo povest iz slovenskih gora itd.

ni blo neč, zatu ke se je zdelo tudi njem preneumno. Zdej ke so tisti neonacisti uničili aneh pedeset tabel pej nobeden ne računa, kolko škode so nardili. Jn še ke so jo nardili vpričo policije. Jn tisti kancler Krajski se nanka ne jezi jn prave, de bojo nardili druge table.

— Bejži, bejži! Tisti kancler je že v intervjuji, ke ga je jemu to poletje, govoru taku, koker de be dajau koražo tistem od hajmatdinstu. Je govoru, de zastran tabel de je težko, de ne mislejo vsi glih, de morajo računat tudi s tistmi, ke so pruti. De je treba zastopet. Jn taku so tisti od hajmatdinstu vidli, de jeh Krajski zastope jn so si misleli: nečko dejmo, sej nas zastope. Jn policija je tudi zastopla...

— Ma so obsodli tisto razbijanje tabel tudi politiki jn poslanci stranke!

— Videš, tu je pej narbol grdo pr vsej stvari. Avstrijski odgovorni ledje prou dobro znajo, de tašno ravnanje ni prou. Jn zatu pravejo, de uani so zatu, de se Slovincam priznajo vse pravice jn tudi table. Jn jeh tudi nardijo. Ma pole pestijo, de jeh nacisti razbijejo. Jn vlada je pokazala dobro voljo: uana je table nardila jn zdej tabel vselih ni. Jn taku je vse u redi.

— E, dragi moj, so govorili ja, de je vsega kriv sam Hitler in Mušolini, ma ni res. Je biu kriv tudi narod, al vsaj an del naroda. Kaku je drugače mogoče, de jemajo še danes, sedemindvajsti let po končani vojski, fašisti jn nacisti še tolko besede?

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Prva predstava SSG v Kulturnem domu

V petek, 6. t.m., se je prvič v sezoni dvignil zastor na odru Kulturnega doma in Stalno slovensko gledališče nam je predstavilo prvo letošnje delo. Predstava je bila sorazmerno zgodaj, saj so šole komaj začele s svojim delom in se je nekaterim zdelo, da še niso duhovno pripravljeni na gledališke predstave. Vendar pa je treba pohvaliti to prizadevanost gledališča, saj vemo iz izkušenj, da so predstave v začetku sezone, pa čeprav je zgodnja, navadno bolj obiskane kot pa na primer predstave v maju. In res je bila pri premieri velika gledališka dvorana polno zasedena in je bil začetek sezone spodbuden. Manjkalo je edino tisto slovesno vzdušje, kot ga pričakujemo ob odprtju sezone. Vendar to vzdušje ne ustvarja samo gledališka hiša, ampak gledališče in občinstvo. Morda so letošnje začetno

lahko popolnoma padla in zbledela, če je ne bi Toti s tako prepričljivostjo popeljal v zaključek. Zato lahko rečemo, da je uspeh Nakrstove igre obenem uspeh predstave. Fizično naporno in umetniško zahtevno nalogo je tokrat Rado Nakrst v celoti in presenetljivo lepo izpolnil!

Zelo lepo podobo Lilline je ustvarila Lidija Kozlovičeva. Posebno lepi so trenutki njene igrive zadrege v prvem dejanju, njen pogovor s profesorjem Totijem, njeno sprejemanje dobre in njene dvomi, njene prošnje in njena vdanost. Kasneje ni imela več prilike zaigrati vloge tako presenetljivo, ker ji pisatelj ni dal možnosti. Toda njena stvaritev v prvem delu drame je dognana do kraja in prepričljiva.

Klasično podobo šolskega sluga je ustvaril Stane Raztresen, ki ga je potem skrbno stopnjeval v tasta. Te prehode iz ponižnosti v nov položaj je Raztresen lepo izpeljal. Njegovo ženo Marianno pa je oblikovala z vsemi drastičnimi izpovedmi Leli Nakrstova in zaigrala močno ženo šolskega sluga in profesorjevo taščo. Dognanaje tudi podoba šolskega ravnatelja kot ga je izoblikoval Jožko Lukeš: v liku je podčrtal trenutke prijateljstva in dostojanstva in je našel psihološke vzgibe ter jih prepričljivo interpretiral.

Giacomino Livia Bogatca je delno blede postavila, šele v poslednji odločitvi gledalca prevzame. Rosaria Mire Sardočeve je morda nekoliko preveč poudarjena, čeprav je verjetno režija to zahtevala od nje. Dobro je doživela svoje razočaranje na koncu. Ne vem, če je bila najboljša izbira Silvija Kobala za prečastitega Landolina, ker se zdi Kobal predragocen komik za take postave, ki v svojem bistvu niso komične. Služkinji sta izoblikovali s precejšnjo odrsko sigurnostjo Marija Oficija in Anica Žerjalova. Malega Ninija pa je ljubko igral Danijel Čej.

Prevod je oskrbel Smiljan Samec — morda bi bili lahko uporabili domači prevod Janka Ježa, ki je bil že na razpolago. Kostume si je skrbno zamislila Marija Vidauova, ki jim je dala časovno obeležje, obenem pa tudi estetsko obliko. Prav tako je tudi zamisel scene domača: zanjo je naredil načrt Demetrij Čej. Je funkcionalna, zgodovinsko pogojena in skrbno izdelana.

Gledališki list je tokrat izšel v drugačni obliki. To je nekak časopis Kulturnega doma, ki nas seznanja z vsemi prireditvami v tej hiši, delno pa tudi s predstavami. List je večbarven, lahko rečemo skoraj razkošen, vendar se zdi, da bo za zgodovino gledališča nekoliko odmaknjen, in bi verjetno le bila za to še vedno bolj klasična oblika Gledališkega lista. Novice, ki jih beremo v tem časopisu, bi mogli posredovati tudi obstoječi časopisi in bi tako z njimi seznanjali več ne samo tistih, ki pridejo v gledališče in dobe časopis z vstopnico.

Prva predstava v Kulturnem domu je lep začetek sezone Slovenskega stalnega gledališča.

J. P.

Klub starih goriških študentov vabi vsa naša kulturno javnost k slovesnemu odkritju doprsnega kipa v spomin učenjaka, prirodoslovca, pisatelja in večletnega profesorja na državni realki v Gorici

FRANA ERJAVCA

(1834 — 1887)

Slovesnost bo v nedeljo, 15. oktobra 1972 ob 11. uri na Erjavčevi cesti v Novi Gorici. Slavnostni govor bo imel akademik prof. Anton Slodnjak.

Pridite, da skupno počastimo spomin moža, ki je posvetil svoje velike sposobnosti kulturni rasti slovenskega naroda.

Prireditelji

predstavo sprejeli gledalci preveč kot »navadno predstavo«; ljudje vedno žele nek izreden nagib za slovesnost. A tudi petkova predstava je bila lépa, čeprav ni po svojem značaju taka, da bi prinesla neko izredno veličastnost in prazničnost.

»Le premisli, Giacomino!« je drama človeških usod, ne množice, je prej drama neznatnih ljudi, skromnih in tihih in zato ni mogoče dati predstavi kake pompoznosti. Menimo, da se je mladi režiser Marij Uršič pravilno odločal pri svojem delu, ko je posvetil zelo veliko pozornost glavni osebi v drami, namreč profesorju Totiju. Skrbno je osvetlil konflikt med profesorjevo vero v človeško dobroto in med nasprotovanjem družbe, med profesorjevo čistostjo nagibov in ljubeznijo do človeka, pa med zlaganostjo in hinavščino narejenih moralistov. Tudi sicer je predstava imela dosti dober ritem, razen drugega dejanja, kar pa je krivda v besedilu, ki je nekoliko dolgovozno. Če bi se bil režiser odločil v tem delu za okrajšavo, bi predstava samo pridobila, tako na koncentraciji kot na zanimivosti. Zrasla je potem spet v tretjem dejanju, ko se je protagonist ponovno spopadel s stvarnostjo in je dejanje stopnjeval v svoj višek.

Profesor Toti je našel v Radu Nakrstu odličnega oblikovalca, saj je v njem igralec ustvaril živo podobo z vsemi odtenki. Če mu je v drugem dejanju lik nekoliko obledel, je bilo to zaradi besedila, kakor smo že rekli. Posebno toplo podobo je oblikoval v prvem dejanju, ko se v nemi sceni uživila v položaj očeta, ki bo ljubkoval in vodil otroka. V tretjem dejanju pa je zrasla ta postava v dramatičen vrh, ko v razočaranju nad Giacominom skoro že obupuje, pa se potem dvigne in njegova dobrota prepričljivo pridobi Giacomina in vzbudi v njem očetovski čut. Posebno v tem prizoru bi predstava

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI in ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice

VOJMIL RABADAN

KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE

(Ljudski oder)

prevod: MIRKO MAHNIČ - kostumi: MARIA VIDAUTOVA - scena: DEMETRIJ ČEJ - songi: MIROSLAV KOŠUTA - glasba: ALEKSANDER VODOPIVEC - režija: ADRIJAN RUSTJA

V nedeljo, 15. oktobra ob 17. uri v župnijski dvorani v DOBERDOBU

—o—

LUIGI PIRANDELLO

LE PREMISLI, GIACOMINO!

V četrtek, 19. oktobra ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v Gorici (abonma red A, B, C in D)

Zborovanje slovenskih zgodovinarjev

Prejšnji teden so se zbrali v Škofji Loki slovenski zgodovinarji na svoje XVI. zborovanje, ktero so posvetili tisočletnici prve omembe Škofje Loke v zgodovinskih analih in petstoletnici začetka slovenskih kmečkih uporov. Razpravljali pa so tudi o »elementih revolucionarnosti v političnem življenju na Slovenskem«.

O zgodovini Škofje Loke je obširno poročal dr. Pavle Blaznik pod naslovom »Freisinško gospodarstvo do začetka 19. stoletja«. Tej temi je posvetil veliko raziskav ter prišel do marsikakega zani-

mivega zaključka. Dr. Bogo Grafenauer pa je prebral svoje predavanje o kmečkih puntih na Slovenskem s posebnim ozirom na programe puntarjev in njihovo uresničenje. Opozoril je, da pri slovenskih kmečkih puntih ne gre toliko za pomen posameznih dogodkov, ampak za kontinuiran razvoj, ki je trajal več kot eno stoletje in je vplival na marsikaj tudi še potem. Prof. Gestrin pa je govoril o »Kmetijski trgovini kot ozadju kmetijskih puntov«.

—o—

IZŠLA JE PRVA ŠTEVILKA »PASTIRČKA«

Izšla je nova, prva številka »Pastirčka« za šolsko leto 1972-73. V njej opozarjamo na Sparunove dogodivščine z Obri Franca Jeze, prvo nadaljevanje povesti iz rane slovenske zgodovine, dalje je zanimiva rubrika »Mali umetniki — mladim bralcem«, v kateri se predstavlja Mitja Zonta iz Mačkovelj. Objavljen je tudi obširen članek o evharističnem kongresu v Vidmu, zelo živi so spisi mladih skavtov z letošnjih poletnih taborjenj, pčsebej pa moramo omeniti »Obiske po župnijah«, v kateri sta se urednika Aleš in Marjan pogovarjala z mladimi Bazovci. V tem kratkem poročilu ne moremo mimo ne da bi omenili še igrice »Misijonski krožek« in krajši članek o slovenskih misijonarjih. Revija zelo pozivljajo nekatere pesmi, risbe in aktualne fotografije, risbo na ovitku pa je prispeval Robert Kozman.

80-LETNICA LUISA TRENKERJA

Te dni je obhajal svojo 80-letnico znani in priljubljeni južnotirolski pisatelj in arhitekt, plezavec, filmski producent in režiser Luis Trenker. Starejši slovenski rod je zelo rad prebiral njegove romane, katerih snov je bila zajeta iz življenja v južnotirolskih gorah, ti motivi so bili slovenskim bralcem še posebno blizu. Prav tako radi so brali njegove doživljaje iz gora ali s številnih športnih gorniško-smučarskih odprav v Alpah, na Spitzberghih in drugje.

Po njegovih romanih je bilo posnetih tudi več filmov. Kljub svojim 80-letom je Luis Trenker še vedno hrust in je ravno pred kratkim posnel v francoskih Alpah v višini 3000 m krajši film za televizijo. Menimo, da niti ni treba pristaviti, da je sam prilezel tja gor.

Sodobno kmetijstvo

Pozornost krizantemam

Lansko prekrasno jesensko vreme je marsikateremu gojitelju krizantem pripravilo nemajhno presenečenje. Krizanteme niso zacvetele konec oktobra kot bi morale. Razočaranje je bilo veliko. Nekateri niso vedeli, da se da razvoj krizantem voditi, zadrževati ali pa siliti. Krizantema je namreč rastlina, ki zacveti šele, ko se dan skrajša, ko torej dobi manj svetlobe. Lansko lepo sončno vreme je vplivalo na cvetje v zaviralnem smislu. Stanje je še poslabšalo suho vreme. Letošnje oblačno in vlažno vreme bi torej ne smelo biti neugodno. Vendar je krizantema tako občutljiva rastlina, da je priporočljivo dodobra poznati njene zahteve, predvsem jo je treba zavarovati pred nevšečnostmi okolja, ki pospešujejo razna obolenja. Pazljivo morajo spremljati razvoj krizantem posebno tisti, ki jih gojijo na prostem. Škoditi utegne bodisi lepo vreme, bodisi mrzel dež, slana ali pa burja. Najboljše je, da krizantemi pripravimo umetno okolje, kar je možno, če zgradimo bodisi majhen plastični rastlinjak (tunel) ali postavimo zložljivi nizki rastlinjak. Krizanteme seveda lahko preprosto pokrijemo tudi s temno plastično folijo, če gre za to, da jo obvarujemo odvečne svetlobe. Na prostem pa moramo rastoče krizanteme obvezno zavarovati pred nizkimi temperaturami, zato cvetove pokrijemo s papirnatiimi vrečkami. To služi tudi za obrambo pred dežjem in slano. V pokritih nasadih gre glavna skrb primerni vlagi, kar dosežemo, če rastline redno zalivamo (vsakokrat, ko prst postane suha; prekomerno zalivanje sicer povzroča vrsto nevšečnosti, kot bomo videli). Paziti moramo tudi na primerno temperaturo. Če je slednja previsoka, rastlinjak dvigamo ali pa zračimo. Ta ali oni gojitelj krizantem lahko izbere še bolj preprosta sredstva zaščite krizantem pred dežjem, burjo in nizko temperaturo, posebno če so nasadi krizantem majhni. V tem primeru rastline obvarujemo tako, da jih s strani zavarujemo s pokončno postavljenimi okni zaprte grede, vrh pa zapremo s folijo ali vsaj z juto. Če pokrijemo krizanteme le od časa do časa s papirjem ali z lepenko, bo uspeh pičel.

Preprečiti bolezn

Če hočemo imeti konec oktobra polne in zdrave cvetove krizantem, moramo posvečati dovolj pozornosti tudi zdravstveni oskrbi prav do konca. Marsikdaj gre mnogo truda v nič, ker nismo že v začetku zatrli bolezn ali škodljivcev. Povzročitelji poškodb so lahko bakterije, glive, virusi, razne sesajoče žuželke pa tudi neživi dejavniki (kloroza, prelom vratu). Do bolezn prihaja največkrat ob preobilici vlage v tleh, ki hkrati povzroča slabo zračenje tal. Takrat najraje pride do glivičnih obolenj, zlasti nožnih, do propadanja korenin in koreninskega vratu. Znak za to je rumenenje rastline, ki vene in odmira. Gnitje stebila in venenje celih rastlin povzroča sicer najbolj pogosto gliva *Sclerotinia sclerotiorum*.

Pogostokrat napade krizanteme tudi si va plesen, zlasti pri pokriti vzgoji, pa tudi na prostem, če je vreme zelo vlažno. Na cvetnih listih opazimo rjavkasta gnila mesta s sivno plesnivo prevleko. Pri blagem napadu se zdi, kot da bi bili listi poškropljeni z blatom.

Povzročitelj bolezn je *Botrytis cinerea*, ki napade najprej eno stran cveta, se pa razmeroma hitro razširi na celo steblo. Ko krizanteme razpošiljamo, se pogosto pojavijo na cvetnih listih drobne pikaste pege. Pri pokriti vzgoji skrbimo za dobro zračenje nasadov, pred nizkimi temperaturami jih zavarujemo z ogrevanjem (na prostem se poslužujemo prej omenjenih možnosti, zlasti pokrivanja cvetov s papirnatiimi vrečkami). Proti sivi plesni uporabljamo euparen, ki ga verjetno dobro poznajo vsi tisti, ki so zatirali sivo plesen na grozdju.

Če je vreme deževno in če primanjkuje svetlobe in se rastline ne morejo osušiti, se pojavlja čestokrat tudi pepelasta plesen, zlasti v gredah in rastlinjakih. Listi, stebila in cvetni popki so prekriti z belo mokasto pre-

vleko. Listi postanejo rjavo pegasti, se deformirajo in že zelo zgodaj odpadejo, cvetni popki pa se posušijo. Zato skrbimo za čim hitrejše odvajanje vlage. Omiliti moramo tudi temperaturne padce. Škopimo pa večkrat s pripravkom aratan ali kosan.

Če krizanteme napade kaka viroza (mozaičnost, pritlikava rast, rumene ali zelene pege na listih in rumenenje), ni več pomoči. Prenašalce uničimo tako, da zemljo dobro razkužimo, kot tudi orodje, ki pride v stik z virusnimi rastlinami. Slednje moramo sežgati. Sadimo nato le zdrave matične rastline.

Poškodbe na krizantemah povzročata tudi pomanjkanje mikroelementov ali čezmerna vlaga (kloroza). Če pa prihaja do preloma vratu, je to znak, da rastline prejema več vode, kot jo oddajajo. Paziti je treba torej na vse pojave in zahteve.

Po trgatvi cvetja zaščito odstranimo, stebila porežemo, rastline pa prezimimo v hladni zaprti gredi ali v zakopu, ki ga zavarujemo z vejevjem ali steljo.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

NAMIZNI TENIS - MOŠKA A LIGA

T. T. TARANTO - SOKOL 2:5

V nedeljo se je v daljnem Tarantu pričelo prvenstvo moške A lige v namiznem tenisu. Ekipe Sokola, ki edina predstavlja našo deželo na tem tekmovanju, se je pomerila z domačini Tenis klub. Fabjan, Peterlini in Košuta so odšli na pot že v petek in po sedemnajstih urah vožnje stopili za mizo. Gostitelji so v postavi Marangio, Catapano in Solito (vsi drugokategorniki) skušali zaustaviti naše predstavnike. Nabrežinski igralci pa so tokrat zaigrali zbrano in brez posebnih težav osvojili prvi dve točki v tem prvenstvu, ki se obeta zelo zanimivo in predvsem naporno. Peterlini si je s preveliko lahkoto dovolil izgubiti set proti šibkejšemu Solitu, že v naslednjih dveh nizih pa je dobesedno pregazil nasprotnika in mu dovolil, da je zbral le šest oz. devet točk. Bolje mu je šlo s Catapano in z Marangiom, katera je odpravil s čistim 2:0, čeprav sta mu nudila občasno zelo oster odpor. Košuta je, kot že na turnirju v Milanu, kjer je pustil za sabo vse italijanske drugokategornike, dokazal, da je v izredni formi. Zaporedoma je odpravil z istim 2:0 Marangia in Solita, ki sta se mu vse do konca posameznih setov močno upirala, a sta morala prepustiti zmago našemu predstavniku predvsem zaradi njegove večje izkušenosti. Fabjan je doživel svoj krstni nastop v A ligi in zelo zadovoljivo opravil svoje naloge, čeprav je obakrat klonil za kategorijo boljšima Catapanu in Marangiu. S Catapanom je začel precej slabo in prvi set je gladko pripadel domačinu, že v drugem pa se je Fabjan izredno zbral in že je imel niz v rokah, ko se je verjetno zbal zmage in prepustil točko nasprotniku. V istem slogu je zaigral proti najboljšemu domačinu Marangiu, vse je že kazalo, da bo osvojil točko. Tokrat pa je posegla vmes smola, saj je sredi tekme zlomil lopar in tako je moral nadaljevati igro s tujim loparjem, kar ga je seveda močno oviralo.

NOGOMET

Pričelo se je prvenstvo druge divizije, v katerem nastopa precej domačih enajsteric. Ponovno se vračamo k temu perečemu problemu našega športa. Dogaja se, da vse ekipe težijo predvsem za rezultatom, zanemarjajo pa naraščaj. Večkrat se je že obravnaval ta problem in Zveza slovenskih športnih društev v Italiji je svoj čas že določila smernice, po katerih naj bi se ravnala naša društva. Dolžnost slovenskega društva je predvsem vzga-

jati domače kadre in dopustna je brez dvoma tudi občasna pomoč tujih igralcev, ki naj bi pomagali ekipam iz trenutnih težav. Ne zdi pa se nam pravilno pravo profesionalno prekupčevanje z igralci, ki do društva ne čutijo prav ničesar in ki po navadi ustvarjajo pravi divizem že v najnižjih prvenstvih, ki bi morala biti bogat in zdrav vrt diletantizma. Od važnejših društev je to politiko pravilno razumel le Breg, ki se lahko ponaša z velikim številom naraščaja, ki ga je sam vzgojil. Ti mladinci počasi prodirajo tudi v prvo moštvo in tudi domača publika je na to lahko ponosna. Pri Juventini se zdi, da je prišlo neposredno pred letošnjo sezono do prave revolucije in sedanji organi mislijo baje skrbeti predvsem za domači naraščaj. Rakovo pot opažamo na žalost pri Vesni in Primorju, pri katerih je položaj zlasti v prvi enajsterici vedno slabši. V vsaki izmed teh prvih ekip lahko preštujemo že na prste ene roke (in še nam ostane nekaj prstov) domačine! Ekipe Nabrežine (ki resnici na ljubo se ni nikoli proglašala za slovensko) in Devina pa sta za naš šport dokončno že izgubljeni.

Še nedeljski izidi:

VESNA - ISONZO 2:1 (0:0)

Proti solidni ekipi iz Turjaka so Križani zaigrali precej dobro in zaslužno osvojili točki.

ZARJA PORTUALE 0:0

Drugi neodločen rezultat za Bazovce, ki so v nedeljo stopili na igrišče predvsem za to, da ne bi zgubili. Cilj so tudi dosegli, vendar se nam zdi, da bi vsaj začetek prvenstva lahko bil bolj bojeviti.

BREG - CAMPANELLE 2:2 (0:1)

Potem ko so Brežani zaključili prvi polčas z golom v mreži, so v drugem delu igre v treh minutah najprej izenačili in nato povedli. Končno pa so Tržačani remizirali. Igra je bila občasno dobra, včasih pa precej zaspana.

FLAMINIO - PRIMORJE 0:0

V nezanimivi tekmi sta se pri Sv. Sergiju tekmece razšla pri neodločenem izidu. Vsekakor točka koristi prej Proščanom kot Tržačanom, ki niso znali izkoristiti prednosti domačega igrišča.

ESTUDINE - JUVENTINA 0:0

Standrežci so proti močnejši ekipi Estudine na tujem odnesli točko in po začetni tremi dokazali, da se solidna ekipa, ki bo, vsaj če bo vztrajna, za marsikoga trd oreh. Zlasti so se Goričani izkazali v drugem polčasu z zelo nevarnimi prodori in bi z nekoliko sreče lahko odnesli tudi obe točki.

KETNA

4

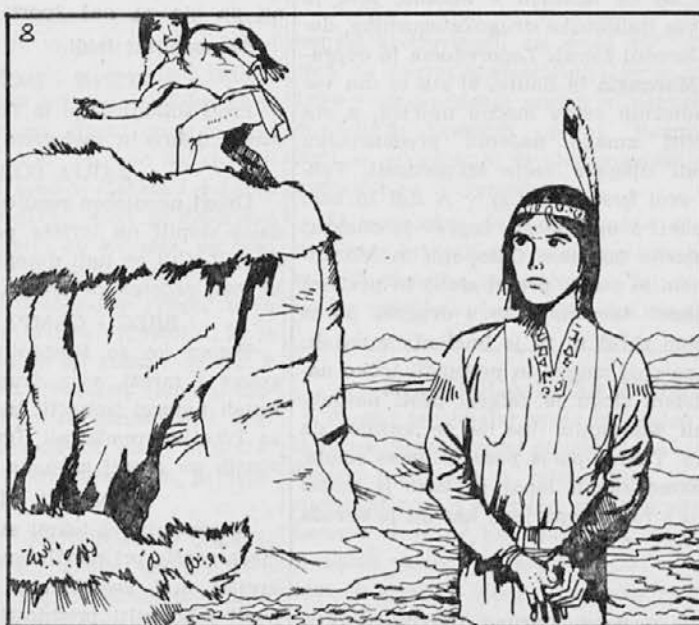
Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

7. Ni se nehal upirati niti potem, ko so mu spet zvezali roke. Polovična puščica je zamolklo vprašal: »Sporočilo imeti od njegovega očeta. Lahko povedati?« Vojaki so se ozrli k Delu, ki je prikimal: »Vendar mu ne poskušaj dati noža, ker ti pošljem kroglo med rebra!« Ko jima je obrnil hrbet, je Polovična puščica rekel: »Govorim v imenu tvojega očeta. To so njegove besede: 'Beli sin, ali še veš kako sva takrat lovila ob Reki bele žene? Podrla sva medveda in krogla mu je raztrgala hrbtenico. Medved se je zgrudil in cvilil kot puma. Tvoj oče je stopil k njemu in

ga s kopitom udaril po gobcu. Nehaj, je rekel, cmera si in ne junak gozdov, za kakršnega se delaš. Če bi ti mene premagal, bi jaz pogumno umrl, kot bojevnik. Ti medved, pa čepiš in cviliš, kot stara babnica. Sramoto delaš medvedjemu rodu. Beli sin, se tega spominjaš?« In Beli sin je zastokal: »Spominjam se, spominjam se. Povej očetu, da bom prenašal svojo sramoto kot Indijanec — molčal bom in stiskal zobe in čakal, da bo moj čas dozorel.« Polovična puščica se je umaknil in rekel: »Govoril sem.« Del je pokimal in pognal kolono v reko. Beli sin je zabredel v vodo, z zvezanimi rokami, s težkim srcem.

8. Reka je postajala vse globlja, segala mu je že do pasu. Zamajal se je in prijelo ga je, da bi se prepustil toku. Kar prepustil bi se mu, počenil in zadržal dih... In vsega hudega bi bilo konec, napotil bi se k prednikom v večna lovišča in tam počakal na svoje drage, dokler se tudi njim ne bi izteklo čas. Srh ga je spreletel po hrbtu, vendar ni počenil. Očetovo sporočilo se mu je kakor nož zarezalo v črno misel. Ni mu dalo, da bi jo domislil do kraja. Ne, ne bo po medvedje cvilil, če je premagan. O, oče, oče! Ne bo razočaral očeta, to bi bilo najhujše, kar bi mu lahko

storil. Za vso ljubezen, za vse dobre nauke bi mu vrnil s sramoto, ki je ne bi mogel oprati s svoje časti, dokler bi živel. Divje je dvignil brado in bredel na drugi breg. Sele tam se je ozrl. Daleč na drugi strani reke je zagledal dve postavitci: Polovična puščica in Mali žerjav sta še vedno stala ob vodi. Vedel je, da gledata za njim in da bosta gledala, dokler ga bosta dosegla njuna pogleda. Tako rad bi jima pomahal v slovo, toda njegove roke so bile zvezane. Nerodno je zaokrožil z njimi, se sunkovito obrnil in šel z drugimi. Potem je izginil v jesenskem gozdu.

B
E
L
L
I
S
I
N